

MUHAYYİSA b. MES'ÛD

(مَحْيَصَة بِن مَسْعُود)

Ebû Sa'd Muhayyisa b. Mes'ûd
b. Kâ'b el-Evsî el-Ensârî**Sahâbî.**

Hicretten önce müslüman oldu. Uhud, Hendek gazvelerine ve daha sonraki gazvelere katıldı. İslâm düşmanlığı ile tanınan yahudi şair Kâ'b b. Eşref'in katlinin ardından Hz. Peygamber'in yahudileri öldürmeye izin verdiğine dair duyduğu bir haber üzerine ağabeyi Huveyyisa ile dostluk ve dayanışma yemini yapmış olan yahudi tüccarı İbn Süneyne'yi öldürdü. Bunu öğrenen Huveyyisa, "Sana o kadar iyiliği dokunan birini nasıl öldürürsün?" diyerek Muhayyisa'yı dövdü. Muhayyisa da, "Onu öldürmemi emreden kişi seni öldürmemi istese hiç tereddüt etmeden senin de boynunu vururum" anlamında bir şiir inşad etti. Huveyyisa kardeşini kendisine bu derece bağlayan dini öğrenmek istedi ve Resûl-i Ekrem'in yanına gittiklerinde müslüman oldu. Bu olayın, Benî Evs'in müttefikî Benî Kurayza'nın Hendek Gazvesi'nde müslümanlara ihanet etmesi ve bundan dolayı erkeklerinin katledilmesi üzerine meydana geldiği de rivayet edilmektedir.

Hayber kuşatması devam ederken (7/628) Hz. Peygamber, Muhayyisa'yı bir müfreze ile halkını İslâm'a davet etmesi için önemli bir yahudi yerleşim merkezi olan Fedek'e gönderdi. Muhayyisa orada iki gün kalarak Fedek yahudilerini İslâm'a davet etti. Bu daveti kabul etmezlerse Resûl-i Ekrem'in şehirlerini işgal edeceğini, Hayberliler'in başına gelenlerin onların başına da geleceğini bildirdi. Önceleri Muhayyisa'yı önemsemeyen Fedek halkı, Hayber'den gelen haberler üzerine durumun ciddiyetini anlayıp Resûlullah'a birkaç temsilci gönderdi. Fedekliler, mahsullerinin yarısını vermek ve müslümanların istediği anda bölgeyi terketmek şartıyla anlaşma yaptılar. Muhayyisa ve arkadaşları Hayber'in fethinde bulunmadıkları halde ganimetten pay aldılar, ayrıca kendilerine humustan belli bir maaş bağlandı.

Muhayyisa ile Huveyyisa'nın adı kasâme ile ilgili bir olayda da geçmektedir. Bir kıtlık sırasında Muhayyisa, Abdullah b. Sehl b. Zeyd ile Hayber'e hurma toplama-ya gitmişti. Her biri ayrı yerlerde çalışmış, Muhayyisa, Abdullah'ın çalıştığı yere gittiğinde onun boynu kırılarak bir çukura atılmış olduğunu görmüştü. Bunun üzerine Medine'ye dönen Muhayyisa, karde-

şi Huveyyisa ve maktulün kardeşi Abdurrahman ile birlikte Hz. Peygamber'in yanına giderek cinayeti yahudilerin işlemiş olabileceğini söyledi. Resûl-i Ekrem bu iddialar için yemin etmelerini isteyince hadiseyi görmedikleri için yemin etmediler. Olayı Hayberliler'den de soruşturan Resûlullah, onların cinayeti işlemediklerine dair yemin etmeleri üzerine anlaşmazlığa son vermek için maktulün diyetini beytül-mâlden ödedi.

Bedir ehlinden olduğu söylenen Muhayyisa Eslem b. Hâriş'in kızı Süheyme ile evlendi. Bu evlilikten çocuğu olup olmadığı bilinmemekte, diğer hanımı Hind bint Amr'dan Harâm, Dihye ve Rebî' adlı oğullarının doğduğu rivayet edilmektedir. Muhayyisa'nın oğlu Sa'd da sahâbîdir (İbn Hacer, *el-İşâbe*, II, 36). Torunu Harâm b. Sa'd, Muhayyisa'dan da rivayetleri olan sika bir muhaddistir (İbn Hacer, *Tehzîb'ü't-Tehzîb*, II, 223).

Muhayyisa'nın hacamat yapmak ya da kölesine yaptırmak için Hz. Peygamber'den izin istediği, bu işten elde ettiği kazancı hayvanlarına ve kölesine harcamak şartıyla ondan izin aldığı belirtilmektedir. Onun Resûl-i Ekrem'den olan rivayetlerinin de bu konuyla ilgili olduğu anlaşılmaktadır (*Müsned*, V, 435-436).

BİBLİYOGRAFYA:

el-Muvatta', "Kasâme", 1, 2; *Müsned*, IV, 2, 3, 142; V, 435-436; Buhârî, "Sulh", 7, "Cizye", 12, "Edeb", 89, "Ahkâm", 38; Müslim, "Kasâme", 1, 3, 4, 6; İbn Mâce, "Diyât", 28; Ebû Dâvûd, "Diyât", 8; Tirmizî, "Diyât", 23; Nesâî, "Kasâme", 1-4; İbn İshak, *es-Sîre*, s. 300; Vâkıdî, *el-Megâzî*, I, 192; II, 515, 551, 684, 695, 706-707, 713-715; İbn Hişâm, *es-Sîre*, II, 58-59, 273, 336-337; İbn Sa'd, *et-Tabakât*, VIII, 333, 396; İbn Abdülber, *el-İstî'âb*, II, 498-501; İbnü'l-Esir, *Üsdü'l-gâbe* (Bennâ), II, 74-75; V, 119-120; a.m.f., *el-Kâmil*, II, 224-225; İbn Kesîr, *el-Bidâye*, IV, 8-9; İbn Hacer, *el-İşâbe*, I, 363-364; II, 36; a.m.f., *Tehzîb'ü't-Tehzîb*, II, 223; *Tecrid Tercesesi*, VIII, 468-470; X, 282; L. Caetani, *İslâm Tarihi* (trc. Hüseyin Cahid), İstanbul 1925, V, 155-157, 188-189; Hüseyin Algül, "Fedek", *DîA*, XII, 294; M. Hamîdullah, "Hayber", a.e., XVII, 22; Ali Bardakoğlu, "Kasâme", a.e., XXIV, 528.

ASRİ ÇUBUKCU

MUHÂZÂT

(المحاذة)

**Cemaatle namazda
aynı hizada bulunmak anlamında
fıkıh terimi.**

Sözlükte "aynı hizada olmak" mânasına gelen muhâzât kelimesi, fıkıhta cemaatin imamla veya kadınların erkeklerle aynı hizada bulunmasını ifade eden bir te-

rim olup ikincisine muhâzâtü'n-nisâ denir. Fakihlerin çoğunluğuna göre cemaatle namazda imama uymanın geçerli sayılabilmesi için imamın cemaatle aynı hizada olmayıp önde bulunması şarttır (bk. İKTİDÂ). Öte yandan Hanefîler'e göre kadınınla erkeğin aynı hizada olması da bazı şartların varlığı halinde erkeğin namazının bozulmasına yol açar.

Safların düzenli tutulmasının cemaatle namazın eksiksiz edası için gerekli bulunduğunu belirten Resûl-i Ekrem (Buhârî, "Ezân", 71; Müslim, "Şalât", 124, 126) saf düzeninin nasıl olacağını kendi uygulamalarıyla göstermiştir. Gerek Hz. Peygamber'in bu uygulamaları (örnekler için bk. *Müsned*, II, 336; Buhârî, "Şalât", 20, "Ezân", 78, 161, 164; İbn Mâce, "İkâme-tü's-şalât", 44; Ebû Dâvûd, "Şalât", 69, 70) gerekse konuya ilişkin bazı ifadelerini (Müslim, "Şalât", 122-123; Ebû Dâvûd, "Şalât", 95) göz önüne alan fıkıh âlimleri imamın arkasında önce yetişkin erkeklerin, ardından çocukların, daha sonra da kadınların yer alacağını belirtmiştir. Cemaate katılmaları durumunda kadınların namazı en arka safta kılmasının istenmesi tabii ve fitrî sebeplere dayanan, erkeklerin ve kadınların namaz sırasında huşû içinde olmalarını hedefleyen bir tedbirdir. Resûl-i Ekrem'in mescede gelen kadınlara güzel koku sürünmemelerini emretmesi (Müslim, "Şalât", 142), erkeklerin ilk safta ve kadınların kendi saflarının sonunda durmasını özendirilmesi de (Müslim, "Şalât", 132; Ebû Dâvûd, "Şalât", 97) bu konudaki düzenlemenin karşı cinslerin bir arada bulunmasının mâbed âdabını ve ibadet huşûunu zedeleyecek durumlara yol açmasını önleme gibi bir amaç güttüğünü göstermektedir.

Fakihler, cemaatle namazda kadınların erkeklerle birlikte aynı hizada veya onların ön tarafında namaz kılmasının uygun olmayacağı noktasında birleşmiştir. Hanefîler'in dışındaki üç mezhebe göre bu şekilde namaz kılınması mekruh olmakla birlikte namazı bozamaz. Hanefî âlimlerine göre ise şu şartların bulunması halinde erkeğin namazı bozulur: 1. Kadının ayağının erkeğin ayağıyla aynı hizada veya daha önde olması. Kadının ayağı daha arkada bulunup da rükû ve secde halinde vücudunun bir bölümünün erkekle aynı hizaya gelmesi veya onu geçmesi muhâzât sayılmaz. 2. Namazın mutlak yani rükûlu ve secdeli olması. Bu özelliği taşımadığı için cenaze namazında ve tilâvet secdesinde kadınlarla aynı hizada bulunmak namazı bozamaz. 3. Kadının bulûğ çağına ulaşmış